

RESTPRODUKTPOLICY OCH RESTPRODUKTSREGLER

INOM IP SIGILL 2012

BAKGRUND

Ett system med kretslopp av rena och säkra restprodukter från livsmedelskedjan till odlingsmarken är ett sätt att garantera odlingsmarkens långsiktiga produktionsförmåga samt att livsmedelsprodukter håller en hög kvalitet avseende innehåll av mineraler.

Sverige har ett nationellt miljömål att år 2015 ska 60 % av fosfor från avlopp återföras till produktiv mark åkermark. Minst hälften av fosforföreningarna ska återföras till åkermark.

Restprodukter som ska användas som gödselmedel skall kvalitetssäkras. Kvalitetssäkringen syftar till att styra, dokumentera och säkra hantering av produkterna i alla led.

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER FÖR KRETSLOPP AV RESTPRODUKTER SOM GÖDSELMEDEL INOM IP SIGILL¹

- Restprodukter ska härröra från ett känt flöde och vara kvalitetssäkrade.
- Restprodukter ska kunna användas som växtnärings- & jordförbättringsmedel.
- En ökning av skadliga ämnen i marken ska förhindras.
- Spridning av restprodukter ska ske på säkert sätt så att smittor ej sprids.
- Transporter av restprodukter ska minimeras.
- För närvarande är kommunalt avloppsslam inte tillåtet.

HUVUD-REGEL

Restprodukter får spridas under förutsättning att det kan ske på ett säkert så att smittor eller oönskade ämnen ej sprids samt på ett sådant sätt att miljön ej skadas.

1. Certifierade rötresten enligt SPCR120 är tillåtet under följande förutsättningar²

- Inom IP SIGILL är certifierade rötresten enligt SPCR120³ tillåtet. Rötrest från anläggningskategori A, B, C ska vara certifierad. Om biogasproduktionen sker med enbart substrat från den egna gården eller närliggande gårdar såsom exempelvis vallväxter och gödsel krävs ingen certifiering.

¹ KR beslutade om denna restproduktspolicy 2008-01-16

² Regeln som gällde från och med IP SIGILL gårdsregler 2007

³ Lista på certifierade anläggningar finns på www.avfallsverige.se

- Spridning av certifierad rötrest får ske till spannmål och potatis men ej till produkter som kan konsumeras råa utan vidare beredning (ex. morot, bär, bladgrönsaker, svamp⁴)
- Spridning av certifierad rötrest får ske till mark där konservärt odlas under förutsättning att minst en odlingssäsong har gått mellan spridningstidpunkt och skörd.
- Från 2012-02-01 får även spridning av certifierad rötrest ske till vall under förutsättning att sex veckor ha förflutit innan tillträde för betande djur och tre veckor ska ha förflutit innan skörd av grovfoder. I områden där frasbrand förekommer får inte rötrest spridas överhuvudtaget.⁵
- Spridning av certifierad rötrest ska dokumenteras och journalföras.
- Vid spridning av certifierad rötrest ska även kadmiumbalansberäkningar⁶ genomföras för att säkerställa att kadmiumhalten i marken inte ökar. Verktyg för detta finns utarbetat av Avfall Sverige⁷.

2. Kommunalt avloppsslam får inte spridas på mark där IP SIGILL certifierade grödor odlas.

- Med avloppsslam avses slam från reningsverk samt kommunalt avloppsslam och trekammarbrunnsslam uppsamlat från fler hushåll.
- Vid inträde i systemet gäller en karens på tre år innan mark kan användas för produktion av IP SIGILL certifierade grödor.

3. Källsorterade avloppsfraktioner från enskilda hushåll är godkänt under förutsättning att dessa är kvalitetssäkrade enligt ett etablerat system.⁸

- Rutiner och anvisningar för kvalitetssäkringssystem finns framtaget, se rapport av Anna Richert Stintzing och Ola Palm, 2009. "System för kvalitetssäkring och jordbruksanvändning av källsorterade avloppsfraktioner från enskilda hushåll" Rapporten kan laddas ned via www.jti.se
- Användningen är begränsad till spannmål.

⁴ Regel som gällde för IP SIGILL frukt och grönt produktion 2008. Certifierade rötrester får inte förekomma i där det odlas spenat, dill och persilja pga risk för nematoder eller virus-spridning. Spridning får ej ske till sk. känsliga produkter som konsumeras råa. Definition på sk. känsliga produkter finns på www.svensktsigill.se

⁵ KR beslut 2011-05-04

⁶ Regel som gällde för IP SIGILL lantbruk och frukt och grönt från 2009-01-01

⁷ www.avfallsverige.se

⁸ KR beslut 2007-03-07

9 I denna finns rutiner för hur kvalitetssäkring ska genomföras, med egenkontroll och dokumenthantering, arbete med ständig förbättring, storleksgräns när analys krävs och hygieniska parametrar etc. Det finns även förslag till blanketter som en kommun kan använda för sammanställning av de avloppsfraktioner som levereras till lantbruk. Motsvarande blankett finns även för lantbrukare som tar emot avloppsfraktioner.

3. Hygierat trekammarbrunnslam från den egna gården får spridas

- För trekammarbrunnslam gäller att endast hygieniserat trekammarbrunnslam från den egna gården är tillåtet. (Detta är av praktiska skäl, produkten har begränsat växtnäringssvärde men kan utgöra ett lokalt problem på gårdsnivå.)

- Trekammarbrunnslam från den egna fastigheten får användas efter hygienisering. Lagring i ett år eller urea-hygienisering är exempel på lämpliga hygieniseringsmetoder för trekammarbrunnslam.

4. Kvalitetssäkrade restprodukter från industriprocesser godkända av IP SIGILL

För närvarande är gödselmedlet UFF¹⁰ godkänt för att användas som gödselmedel inom IP Sigill certifierade företag med vissa tilläggskrav.¹¹

- Inblandning i annan gödsel ex. flytgödsel får inte vara för stor. Totala flytgödselgivan får inte bli mindre än 20 ton/ha eftersom det oftast är tekniskt svårt att sprida små mängder.
- Spridning ska ske med sådan teknik så att ammoniakemissioner förhindras. Myllning med bill eller motsvarande teknik ska användas. *
- Flytgödseln ska analyseras innan spridning för att man ska kunna hålla koll på att kvävegivan inte blir för stor.

* Vilken teknik är tillåten vid spridning av UFF (Urea Fett Fraction) inom IP SIGILL?

En producent har tidigare spridit gödsel med inblandning av UFF urea-rest i höstvetet i vårbruk med släpplangsteknik. Resultatet blir en hög "kväveeffekt", med ett kväveinnehåll på 4-4,5 kg N/ton vilket ger att spridning ska ske med låg giva, 18-25 ton/ha. SIGILL har fått frågan om det är okej att använda släpplangsteknik vid spridning i växande gröda på våren och om det teknikvalet motsvarar kravet. I tilläggskravet står att "ytmyllningsaggregat eller liknande" ska användas för spridning av UFF urearest.

Enligt JTI tabell för ammoniakmätningar så emitteras % av ammoniumkväve:

8% från urin och 15 % från flytgödsel vid ytmyllning i vall.

10% från urin och 15 % från flytgödsel vid spridning med släpplangor i stråsäd i på våren.

7% från urin och 5% från flytgödsel vid spridning med släpplangor med omgående nedbrukning på våren

(de understrukna siffrorna är mer säkra eftersom de bygger på mätningar).

Sammanfattningsvis kan sägas att ammoniakemissionerna är ungefär lika stora om man använder ytmyllningstekniken eller släpplangstekniken i detta fall. Därför kan alla tre metoder ovan sägas vara lämpliga tekniker för spridning av en gödsel som är "spetsad med UFF urearest".

¹⁰ Urea Fett Fraction, en urearest från tillverkning av Omega 3

¹¹ Beslutades av Kriterierrådet 2007-04-27